8.5.2023

Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta tieturvallisuuspaketiksi (U 1/2023 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriötä kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä U 1/2023 vp.

Ehdotuksesta

Euroopan komissio julkaisi ehdotuksen tieturvallisuuspaketiksi 1.3.2023. Ehdotus sisältää kolme direktiiviehdotusta:

1. Ehdotus nk. CBE-direktiivin muuttamiseksi (*cross-border exchange of information on road-safety-related traffic offences*, liikenneturvallisuuteen liittyviä liikennerikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annettu direktiivi),
2. Ehdotus ajokorttidirektiiviksi, ja
3. Ehdotus uudeksi direktiiviksi tiettyjen ajokieltojen koko unionin laajuisesta soveltamisesta.

Kaikkien kolmen ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston maaliikennetyöryhmässä. Jäsenvaltiot eivät ole vielä esittäneet virallisia kantojaan ehdotuksiin.

CBE-direktiiviehdotuksen käsittely etenee nopeammin. Puheenjohtaja on antanut alkuperäisen ehdotuksen jälkeen kaksi kompromissiehdotusta, joita on käsitelty maaliikennetyöryhmässä. Liikenneneuvoston kokouksessa 1.6.2023 on tarkoitus kuulla ehdotuksen edistymisraportti.

Alustavan arvion mukaan ehdotuksista ajokorttidirektiiviksi ja uudeksi direktiiviksi tiettyjen ajokieltojen koko unionin laajuisesta soveltamisesta pyrittäisiin saamaan yleisnäkemys liikenneneuvoston joulukuun 2023 kokoukseen.

Ehdotusten tavoite ja sisältö

Direktiiviehdotusten tavoitteena on osaltaan vähentää liikennekuolemia ja vakavia loukkaantumisia EU:n tieliikenteessä. Tässä lausunnossa on tiivisti kuvattu keskeisimmiksi tunnistettuja ehdotuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 4 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@gov.fi
kirjaamo.lvm@gov.fi

CBE-direktiiviehdotuksen tavoitteena on tehostaa rajat ylittävien liikennerikkomusten tutkintaa ja seuraamusten täytäntöönpanoa. Tavoitteena on myös parantaa rikkomuksista epäiltyjen oikeusturvaa ja varmistaa kuljettajien yhdenvertainen kohtelu. Ehdotetuilla muutoksilla laajennettaisiin direktiivin soveltamisalaa lisäämällä siihen uusia liikennerikkomuksia. Lisäksi ehdotuksella tehostettaisiin ja yhdenmukaistettaisiin rikkomuksiin liittyvää rajat ylittävää tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden välillä. Kukin jäsenvaltio nimeäisi yhden tai useamman kansallisen yhteyspisteen rikkomuksia koskevaa tiedonvaihtoa ja keskinäistä avunantoa varten. Direktiivissä säädettäisiin jäsenvaltioiden välisessä tiedonvaihdossa noudatettavista menettelyistä. Rikkomusten tutkintaa varten jäsenvaltioiden tulisi pitää direktiivissä määrätyt ajoneuvorekisteritiedot ajantasaisina. Lisäksi säädettäisiin jäsenvaltioiden keskinäisestä avunannosta rikkomuksen vastuuhenkilön selvittämiseksi. Ehdotuksen mukaan komissio perustaisi uuden CBE-portaalin, jossa muun muassa tarjottaisiin tienkäyttäjille tietoa eri jäsenvaltioiden liikennesäännöistä.

Ajokorttidirektiiviehdotuksella päivitettäisiin ajokortteja koskevia sääntöjä. Ehdotuksen mukaan ajokortti olisi jatkossa oletusarvoisesti mobiiliajokortti. Komissio ehdottaa nuoria ja uusia kuljettajia koskien uusia vaatimuksia. Uusia kuljettajia koskisi vähintään kahden vuoden mittainen koeaika, jonka aikana alkoholin vaikutuksen alaisena ajamista ei sallittaisi (nollatoleranssi). Komission ehdotuksen mukaan uusilla kuljettajilla tarkoitettaisiin myös kuljettajia, jotka laajentavat ajo-oikeuttaan eli esimerkiksi B-luokan ajokortin haltijaa, joka suorittaisi BE-luokan ajokortin. Jäsenvaltioiden tulisi säätää kansallisesti nollatoleranssin rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista. Koeaika ei koskisi A2- ja A-luokan (moottoripyörät) ajo-oikeuden haltijoita. Lisäksi komissio ehdottaa avustettua ajoharjoittelua 17─18-vuotiaille kuljettajille B- ja C-luokassa (kirjelmässä ehdotukseen viitataan sanalla *apukuljettajamalli*). Mallissa 17-vuotias kuljettaja saisi kuljettaa ajoneuvoa vain, jos mukana on henkilö, joka täyttää määrätyt edellytykset. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat sallia ”kevytautoa” muistuttavan ajoneuvon kuljettamisen, joka käytännössä olisi enintään 2500 kg painava ja 45 km/h kulkeva henkilöauto.

Tiettyjen ajokieltojen koko unionin laajuista soveltamista koskevassa direktiiviehdotuksessa esitetään, että unionin laajuinen ajokielto voitaisiin määrätä liikennerikoksesta myös silloin, kun rikoksen tekopaikka on muun kuin ajokortin myöntäneen EU-jäsenvaltion alueella. Ehdotus koskee vakavimpia ajokiellon määräämiseen johtavia rikoksia, kuten merkittävää ylinopeutta, ajamista päihtyneenä, sekä kuolemaan tai vakavaan vammautumiseen johtaneita liikennerikoksia. Ehdotuksen mukaan rikoksentekovaltion olisi ilmoitettava vähintään kuukauden mittaisesta ajokiellosta ajokortin myöntäneelle valtiolle. Ilmoitus tehtäisiin rikoksentekovaltion kansallisesta yhteyspisteestä myöntäjävaltion kansalliseen yhteyspisteeseen vakiomuotoisella todistuksella. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi nimettävä kansalliset yhteyspisteet. Myöntäjävaltion olisi asianmukaisilla toimenpiteillä (ajo-oikeuden poistaminen tai ajo-oikeuden määräaikainen peruuttaminen tai sen rajoittaminen) saatettava ajokielto voimaan unionin laajuisesti viimeistään 15 päivän kuluttua siitä, kun sille on ilmoitettu ajokiellosta.

Valtioneuvoston kirjelmää laadittaessa direktiiviehdotuksista pyydettiin huomioita sisäministeriön poliisiosastolta ja Poliisihallitukselta. Neuvoston maaliikennetyöryhmässä CBE- ja ajokieltodirektiiviehdotuksiin liittyen kansalliset edustajat ovat ilmaisseet, että jäsenvaltioiden erilaiset käytännöt huomioiden olisi tarkoituksenmukaista sallia kullekin maalle useampi kansallinen yhteyspiste. CBE-ehdotuksesta annetun kompromissiehdotuksen mukaan jäsenvaltio nimeää yhden tai useamman kansallisen yhteyspisteen liikennerikkomuksia koskevaa tiedonvaihtoa ja keskinäistä avunantoa varten.

Saara Louko
Erityisasiantuntija

Monika Mutanen
Erityisasiantuntija

Sofia Johansson
Ylitarkastaja